2023-yil – Insonga e’tibor va sifatli ta’lim yili

Qishloq hayoti

O`ZBEKISTON RESPUBLIKASI IJTIMOIY-IQTISODIY GAZETASI

1974-yil 1-yanvardan chiqa boshlagan

2023-yil 27-aprel, payshanba | № 18 (9234)-son | e-mail: infoqishloqhayoti@yandex.ru | @Qishloqhayoti_gazetasi

ТОШКЕНТ ЕРУСТИ МЕТРОСИНИНГ “ҚЎЙЛИҚ” – “ҚУРУВЧИЛАР” ЙЎНАЛИШИ ФОЙДАЛАНИШГА ТОПШИРИЛДИ

Мамлакатимизда аҳолига кўрсатилаётган транспорт хизматларини сифат жиҳатидан янги босқичга олиб чиқиш, йўловчиларни ўз манзилларига тез ва хавфсиз етказиб қўйишни ташкил этиш, жамоат транспорти жозибадорлигини оширишга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Хусусан, пойтахтимиз Тошкент шаҳрида метрополитен тармоғини кенгайтириш борасида улкан лойиҳалар амалга оширилмоқда. 2020 йил августда Ўрта Осиёда илк маротаба эстакада услубидаги Тошкент ерусти метросининг биринчи босқичи ишга туширилди. Шу йили декабрь ойида эса Сергели йўли очилди. Натижада юз минглаб аҳолининг узоғи яқин, оғири енгил бўлди.

Аввалларида Тошкент метрополитени хизматидан 240 минг йўловчи фойдаланган бўлса, бугунги кунда бу кўрсаткич 620 мингдан ошди.

Темирйўлчилар томонидан бунёд этилган ер усти ҳалқа метро йўналишининг 1-босқичи бўлган “Дўстлик – Қўйлиқ” участкасида янги ва замонавий метро поездларида йўловчиларга сифатли хизмат кўрсатилаётган бўлса, ушбу лойиҳанинг давоми бўлган 2-босқичи – 7,74 километрлик “Қўйлиқ – Қурувчилар” участкасида 5 та янги бекат қуриб битказилди.

Қўйликдан Қурувчилар даҳасигача бўлган мазкур бекатларда поездларнинг синов тариқасидаги ҳаракати ишончли амалга оширилиб, ушбу янги бекатлар 1-босқичда барпо этилган бекатлар билан техник жиҳатдан ўзаро боғлангач, “Қўйлиқ” – “Қурувчилар” йўналиши фойдаланишга топширилди. Мазкур бекатларнинг фойдаланишга топширилиши натижасида Тошкент метрополитени бекатларининг умумий сони 48 тага етди.

Фойдаланишга топширилган бекатлар кенг, ёруғ ва кўркам бўлиб, ҳар бир бекат ўзига хос дизайнда, айниқса, биноларнинг ташқи қопламаси сифатли ва ҳар қандай об-ҳавога чидамли мармар ва бир-бирига ўхшамаган кўркам рангдаги кафеллар билан безатилган.

Бекатларнинг 2-қаватдаги перрон қисми кўриниши ҳам бир-бирини такрорламайди. Дизайни, қурилиш маҳсулотларининг тури ва рангида фарқ бор. Бу эса бекатларнинг ўзига хос кўринишга эга бўлганидан далолатдир. Ҳар бир бекатда ёнғин хавфсизлиги йўлаги ташкил этилган. Замонавий лифт ва эскалаторлар ўрнатилган. Имконияти чекланган йўловчилар учун ҳам қулайликлар яратилган.

Лойиҳанинг 2-босқич қисмидаги “Қурувчилар – Қипчоқ” участкасида ҳам бунёдкорлик ишлари ҳозирда жадаллик билан амалга оширилиб, лойиҳада белгиланган яна 2 та бекатнинг қурилиш ишлари давом эттирилмоқда.

Ер усти метроси қурилишининг иккинчи босқичи тўлиқ якунланиши билан Тошкент метрополитенининг жами узунлиги 70 километрдан ошиб, бекатлар сони 50 тага етади.

Шуни айтиш жоизки, ушбу ишлар тизимли равишда давом эттирилиб, келгусида метро пойтахтнинг барча нуқталарига олиб борувчи нафақат тезкор, балки энг қулай транспорт тармоғи сифатида кенгайтирилади.

Шаҳноза МАМАТУРОПОВА,
ЎзА мухбири.

АНДИЖОН ИЛМИЙ-ТАЖРИБА СТАНЦИЯСИДА ПИЁЗНИНГ “МАЛЛА” НАВИ ЯРАТИЛДИ

Бугун қишлоқ хўжалигида илм ва инновацияга берилаётган эътибор туфайли қишлоқ хўжалиги экинларининг янги навлари яратилмоқда. Жумладан, соҳадаги илмий-тадқиқот институтлари олимлари томонидан яратилаётган янги навлар ва уларнинг мамлакатимиз озиқ-овқат тизимини бойитишга қўшаётган ҳиссаси туфайли аграр соҳанинг имкониятлари янада кенгаймоқда.

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги “Сабзавот, полиз экинлари ва картошкачилик” илмий-тадқиқот институти Андижон илмий-тажриба станциясининг экин майдони 84,5 гектар бўлиб, ушбу майдонда 17 турдаги экинлар экилиб, уруғлари кўпайтириб келинмоқда. Экилган уруғлар бўйича синов амалиётлари ҳам шу тажриба станциясининг ўзида олиб борилади. Бу ердаги олимлар томонидан пиёзнинг “Малла” нави яратилди. Ҳозирда ушбу нав учун патент олишга ҳужжатлар топширилган. Ушбу нав интенсив усулда етиштирилаётгани билан ажралиб туради.

Янги пиёз навининг уруғи ерга мартнинг дастлабки ўн кунлигида сепилади. 15 сотих ер майдонига 10-12 килограмм пиёз уруғи сепилади, шу майдондан териб олинган пиёзбошчалар бир гектар майдонга етади. Пиёзбошчалар гилос катталигида бўлгандан сўнг йиғиб олинади. Пиёзбошчалар қуритилиб, алоҳида жойга олиб қўйилади. Сентябр ойининг биринчи декадасида пиёзбошчалар 70×10 схемада 4 қатордан гектарига 571,4 минг дона экилади.

Пиёзбошчалар экилганидан сўнг унга бир маротаба сув қўйилади. Шундан сўнг пиёзбошчалар кўкара бошлайди. Қишнинг совуқ кунларида етиштирилгани учун пиёзларни ўташ шарт эмас, сабаби, ушбу мавсумда ўтлар ўз-ўзидан нобуд бўлади.

Экилган пиёзларга эрта баҳорда бир маротаба ишлов берилади. Шунингдек, бир маротабадан культивация ва чопиқ, енгил озиқлантириш ишлари амалга оширилади. У яна икки маротаба суғорилади. Баҳорда, яъни 15 апрелда пиёз техник пишиб етилади ва аҳоли истеъмоли учун маҳаллий бозорларга чиқарилади. Янги пиёз навининг афзаллиги шундаки, у одатий пиёзларга қараганда бир ой олдин пишиб, етилади.

Шунингдек, ушбу тажриба станциясида саримсоқ ҳам экилиб, етиштирилмоқда. Чунончи, ўтган йил августда саримсоқ экилган бўлиб, ушбу маҳсулотни жорий йил май ойи бошларида экспорт қилиш режалаштирилган.

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ахборот хизмати.

ХАЛҚ КОНСТИТУЦИЯСИ БИЛАН ХАЛҚЧИЛ ДАВЛАТ САРИ

Барчамизга маълумки, сўнгги йилларда “Инсон қадри учун” деган ғоя асосида маҳаллабай, хонадонбай ишлаш орқали аҳоли турмуш шароитини яхшилаш, эҳтиёжманд оилаларни моддий-маънавий қўллаб-қувватлаш, камбағалликдан чиқариш бўйича манзилли ва тизимли ишлар амалга оширилди ва давом этмоқда.

Аҳрорбек МАНСУРОВ, Тўрақўрғон тумани ҳокими.

Президентимиз ташаббуси билан бу борада халқни рози қилишнинг самарали тизими йўлга қўйилди. “Темир дафтар”, “Аёллар дафтари” ва “Ёшлар дафтари”нинг жорий этилиши эса аҳолининг эҳтиёжманд қатламини ижтимоий ҳимоялашда ҳақиқий дастурламал бўлмоқда. Бу борада бир қатор қарор, фармонлар қабул қилинди ва манзилли ишлар амалга оширилмоқда. Биргина туманимиз мисолида айтадиган бўлсам, муҳтарам Президентимизнинг тегишли қарорлари доирасида маҳаллаларда ички йўллар, ичимлик суви ва электр энергия ҳамда ижтимоий соҳа объектларини яхшилаш орқали аҳоли учун муносиб турмуш шароитини яратиш режалаштирилган. Бу мақсадларга 35 млрд. 893 млн. сўм маблағ ажратилган.

Аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш масаласида 2010-2016 йилларда туман бўйича 106 минг нафар аҳоли ёки 45 фоизига ичимлик суви етиб борган бўлса, 2022 йилда ушбу кўрсаткич 80 фоизга етказилди. Жорий йилда белгиланган дастурлар доирасида режалаштирилган ишларни амалга ошириш натижасида ушбу кўрсаткич 90 фоизга етказилади.

Барчамизга маълумки, ҳозирги кунда Ўзбекистон Республикаси Конституциясига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш бўйича халқимиз фикри асосида янги таҳрирдаги Ўзбекистон Республикаси Конституцияси лойиҳаси ишлаб чиқилди. Шуни алоҳида айтиш керакки, ҳозирга қадар Конституция қабул қилишда дастлаб лойиҳа ишлаб чиқилиб, кейин халқ муҳокамасига қўйилар, халқ фикри ва таклифлари ўрганилмасди.

(Давоми 3-саҳифада)

ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ

ЁЗЁВОНДА ХИТОЙЛИК ИНВЕСТОРЛАР БИЛАН ҲАМКОРЛИКДА ҚАЛАМПИР ЕТИШТИРИЛМОҚДА

Бугунги кунда Ёзёвон туманидаги Порлоқ маҳалласи ҳудудида истиқомат қилаётган бир гуруҳ аҳоли ўзларига берилган ерларга хитойлик инвесторлар билан ҳамкорликда қалампирнинг “Чили” навини экмоқдалар.

Қоратепа, Гузарбоши ва бошқа маҳаллалардан ҳам уюшмаган аҳоли вакиллари қалампир кўчатлари экишда қатнашяпти. Парвариши юқори даражада ташкил қилинадиган қалампир ҳосили пахта теримидан аввал йиғиб-териб олишга киришилар экан. Қалампирзорлар томчилатиб суғориш технологияси ёрдамида суғорилади.

– Қалампир ҳосилидан катта даромад олиш режалаштирилаяпти, – дейди Порлоқ маҳалласи оқсоқоли Азизжон Холматов. – Янги иш ўринлари кўпаяётганидан, ҳосилдан чўнтакка салмоқли даромад тушишидан мамнун бўлаяпмиз.

Ёзёвон маҳаллаларида балиқ боқиш ҳам яхши йўлга қўйилиб, ҳовузлар ташкил қилинган эди. Унинг ёнига қалампир етиштириш ҳам қўшилгани айни муддао бўлди.

Ҳамиджон БУРҲОНОВ,
“Qishloq hayoti” мухбири.

ЯНГИЛАНАЁТГАН КОНСТИТУЦИЯ:

ИНСОН ҚАДР-ҚИММАТИ ВА УНИНГ ҚОНУНИЙ ҲУҚУҚЛАРИ ЭНГ ОЛИЙ ҚАДРИЯТ

Янги Ўзбекистонимизни “Ижтимоий давлат” тамойили асосида барпо этиш янгиланаётган Конституциямизда ўз аксини топганлиги ҳар биримизга ғурур ва ифтихор бағишлайди.

Шу ўринда таъкидлаш жоизки, ижтимоий давлат бу, энг аввало, инсон салоҳиятини тўла рўёбга чиқариш учун тенг имконият ва муносиб ҳаёт кечиришлари учун барча зарур шарт-шароитларни барпо этиш, шунингдек, камбағалликни қисқартириш, умумун олганда инсон қадр-қимматини юксалтириш ва уни янги босқичга олиб чиқиш демакдир.

Одамларнинг ҳаётдан рози бўлиб, эртанги кунга бўлган ишончининг мустаҳкам қарор топиши инсон қадр-қимматини улуғлайдиган қонунларнинг жамиятда мавжудлиги ва унинг амал қилиши билан характерланади. Шуни алоҳида қайд этиш жоизки, янги қабул қилинаётган Бош Қомусимиз ҳуқуқий демократик давлатнинг талабларига ва мезонларига шунингдек, халқаро андозаларга тўла-тўкис мос келади.

(Давоми 2-саҳифада)

Ўз тақдири, келажагига бефарқ бўлмаган ҳар бир инсон ўзининг сиёсий ҳуқуқидан албатта фойдаланади

ЯНГИЛАНАЁТГАН КОНСТИТУЦИЯ:
ИНСОН ҚАДР-ҚИММАТИ ВА УНИНГ ҚОНУНИЙ ҲУҚУҚЛАРИ ЭНГ ОЛИЙ ҚАДРИЯТ

(Боши 1-саҳифада)

Халқаро ҳуқуқнинг миллий-ҳуқуқий тизимларга таъсири ҳақида шуни айтиш керакки, кўпгина конституцияларда халқаро ҳуқуқнинг умумъэтироф этилган нормалари ва принциплари миллий конституциявий ҳуқуқнинг таркибий қисмига киради, улар бир-бирига зид келса, халқаро ҳуқуқий нормалар устун келиши ёзиб қўйилган. Халқаро ҳуқуқ принциплари ва нормаларининг мажмуи янгиланаётган Конституциямизга БМТ Уставидан, Инсон ҳуқуқлари Умумжаҳон декларацияси ва инсон ҳуқуқларига оид бошқа халқаро битимлардан олиб сингдирилганлиги билан аҳамиятлидир.

Шу ўринда айтиб кетиш керакки, 2020 йил октябрь ойида мамлакатимиз миллий давлатчилигимиз тарихида илк бор БМТнинг асосий органларидан бири бўлган Инсон ҳуқуқлари Кенгашига аъзо этиб сайланганлиги тарихий аҳмиятга молик воқеа бўлди. Дарҳақиқат, шуни мамнуният билан қайд этиш керакки, 2020 йилнинг 13 октябрь куни БМТ Бош Ассамблеясида Ўзбекистон БМТ Инсон ҳуқуқлари бўйича Кенгашига кўпчилик овоз билан тарихда биринчи марта 3 йиллик муддатга сайланиши мамлакатимизда Инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминаш борасида амалга оширилаётган ғоят кенг кўламдаги ишларнинг самарисидан яққол далолатдир. Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгашга 47 та дават аъзо бўлиб, аъзолар уч йиллик муддатга яширин овоз бериш йўли билан сайланади. Янгиланаётган Конституциямизда ҳуқуқий ва сиёсий тафаккурнинг энг юксак ютуқлари, халқимизнинг бой тарихи, маданияти ҳамда миллий урф-одатлари, аньаналари эътироф этилганлиги аҳамиятга моликдир. Шунингдек, давлатни бошқариш, мамлакатнинг яхлитлигини таъминлаш тамойиллари, аждодларимизнинг давлатчиликни мустаҳкамлаш йўлидаги ғоя ва фикрлари, амалга оширган ишлари, тажрибалари асосида янгиланаётган Асосий Қонунимизнинг мезони қилиб олинганлиги эътиборга лойиқдир. Буюк Соҳибқирон Амир Темурнинг "Темур тузуклари"да давлатни бошқаришга оид муҳим тартиб-қоидалар шундай эътироф этилган: "Давлат ишларини салтанат қонун-қоидаларига асосланган ҳолда бошқардим. Тўра тузукка таяниб, салтанатда ўз мартаба ва мақомимни мустаҳкам сақлаб турдим. Амирлар, вазирлар, сипоҳ, раият ҳар бири ўз лавозим ва мартабасидан мамнун ҳолда хизматимда бўлиб, ундан ортиғига даъвогарлик қила олмади". Бу фикрлар Амир Темур давлати бошқарув тизимининг асосий ғояси бўлиб хизмат қилган, унинг ҳозирги кундаги аҳамияти ҳам беқиёсдир. Зеро, давлат бошқарувида қонун, адолат устувор бўлиб, халқнинг орзу-умидлари рўёбга чиқишида муҳим мезон бўлиб хизмат қилади.

Мамлакатимизда инсон ҳуқуқларига оид халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларнинг миллий қонунчиликка имплементация қилинаётганлиги ўзининг ижобий самарасини бермоқда. Энг муҳими, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳуқуқий ҳимоя қилиш борасида Ўзбекистон сиёсати халқаро ҳамжамият томонидан қўллаб-қувватланаётганлиги республикамизда амалга оширилаётган инсонпарварлик сиёсатининг ёрқин исботидир.

Маълумки, Инсон ҳуқуқлари Умумжаҳон декларцияси инсон ҳуқуқлари ва уни ҳимоя қилишга доир халқаро ҳуқуқий ҳужжат бўлиб, БМТ томонидан ишлаб чиқилган ва 1948 йилда қабул қилинган. Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси Ўзбекистон Республикаси мустақилликка эришгандан кейин қўшилган биринчи халқаро-ҳуқуқий ҳужжат ҳисобланади. Демократик ҳуқуқий давлат ва кучли фуқаролик жамиятини қуришни ўз олдига мақсад қилиб олган давлатимиз шижоат билан олдинга интилмоқда. Инсон ҳуқуқлари ва манфаатларининг ҳуқуқий ҳимояси давлатнинг бош вазифаси этиб белгиланганлиги халқимиз хоҳиш-иродасининг рўёбга чиқариш йўлидаги саъй-ҳаракатлардан далолатдир. Шуни қайд этиш керакки, бугунги кунда Ўзбекистон Инсон ҳуқуқлари бўйича 70 дан ортиқ асосий ҳужжатга қўшилган, БМТ томонидан мазкур соҳада қабул қилинган ўндан ортиқ асосий халқаро шартнома иштирокчисига айланган. Бу албатта, Ўзбекистоннинг халқаро майдондаги нуфузи ортиб бораётганлигидан далолатдир .

Хулоса қилиб айтганда, инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, қадр-қиммати ва бошқа умумэътироф этилган дахлсиз ҳуқуқлари янгиланаётган Конституциямизда ўз аксини топганлиги билан аҳамиятлидир. Зеро, давлатимиз раҳбари ўтган йилнинг декабрида Олий Мажлис ва Ўзбекистон халқига Мурожаатномасида таъкидлаганларидек, "Ҳеч кимнинг унутишга ҳаққи йўқ – қонун талаблари ва инсон ҳуқуқлари – биз учун олий қадрият. Шу боис, қанчалик қийин бўлмасин, танлаган йўлимиздан ҳеч қачон ортга қайтмаймиз. Кўзлаган марраларимизга албатта етамиз. Бу йўлда нияти улуғ, қалби пок, меҳнаткаш халқимизга таянамиз. Бир тану бир жон бўлиб ҳаракат қилсак, мен ишонаман, эл-юртимиз интилаётган Янги Ўзбекистонни албатта барчамиз биргаликда бунёд этамиз.". Инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишнинг Конституциявий кафолатлари жамиятни янгилаш ва мамлакатни модернизация қилиш борасида амалга оширилаётган суд-ҳуқуқ соҳасидаги ислоҳотларни янада жадаллаштириш ва такомиллаштириш ишларининг муҳим асоси бўлиб хизмат қилади. Дарҳақиқат, қонун устуворлиги барча фуқаролар ва мансабдор шахсларга тегишли бўлиб, жамият тараққиётида, юксалишида ўта муҳим вазифа ҳисобланади. Шуни таъкидлаш жоизки, янгиланаётган Конституциямиз мустақиллик ғояси билан, халқимизнинг хоҳиш-иродаси билан суғорилган бўлиб, жаҳондаги етакчи давлатларнинг Конституциявий тажрибаларига бутунлай мос келади. Референдум асосида қабул қилинаётган Янги Конституциямиз Янги Ўзбекистонимизни барпо этиш йўлида кўзлаган эзгу мақсад-муддаоларимизга эришиш учун мустаҳкам ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилиши шак-шубҳасиздир.

Ҳакимали АЗИМОВ,
Тошкент давлат юридик университети профессори.

Янгиланаётган Конституция Янги Ўзбекистонни қуриш ғояси атрофида бутун жамиятимизни бирлаштиришга қаратилган бўлиб, унда жамиятдаги барча қатламларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари акс этган. Шу боис ҳам лойиҳани ишлаб чиқишда кенг жамоатчилик фаол иштирок этди. Натижада амалдаги Конституциянинг аксарият нормалари, аниқроғи 91 та нормаси консептуал жиҳатдан янгиланмоқда. Шундан келиб чиқиб, Конституцияни янги таҳрирда баён этишга қарор қилинди.

ХАЛҚНИНГ ФИКРИ БИЛАН САЙҚАЛ ТОПГАН
ҲУҚУҚИЙ ПОЙДЕВОР

Таклиф этилаётган ўзгартиришларнинг ярмидан зиёдроғи инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишнинг кафолатларини кучайтириш механизмларини мустаҳкамлашга қаратилган бўлиб, унда умумхалқ муҳокамаларидан келиб тушган жами мурожаатларнинг тўртдан бири жой олганки, уни халқ Конституцияси деб баралла айтиш мумкин.

Шу ўринда ҳақли саволлар туғилади. Конституцияни ўзгартириш бизга нега керак, Конституция давлат учун энг муҳим юридик ҳужжат эканлиги сабабли Конституциянинг ўзида уни ўзгартириш тартиби тўғрисидаги қоидалар мавжуд бўлса, унда референдум ўтказишга зарурат мавжудми...?

Маълумки, амалдаги Конституциямизнинг 127-моддасида Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ўзгартиришлар тегишинча Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси депутатлари ва Сенати аъзолари умумий сонининг камида учдан икки қисмидан иборат кўпчилиги томонидан қабул қилинган қонун ёки Ўзбекистон Республикасининг референдуми билан киритилиши белгиланган.

"Ўзбекистон Республикасининг референдуми тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуннинг 1-моддасида Ўзбекистон Республикасининг референдуми Ўзбекистон Республикасининг қонунларини ва бошқа қарорларни қабул қилиш мақсадларида жамият ва давлат ҳаётининг энг муҳим масалалари юзасидан фуқароларнинг умумхалқ овоз беришидир, деб белгилаб қўйилган. Шунингдек, ушбу моддада референдум сайловлар билан бир қаторда халқ иродасининг бевосита ифодаси эканлиги, референдумда қабул қилинган қарорлар олий юридик кучга эга бўлиши, агар референдумда қабул қилинган қарорларда бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, референдумда қабул қилинган қарорлар фақат референдум йўли билан бекор қилиниши ёки ўзгартирилиши мумкинлиги, референдум Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида ўтказилиши назарда тутилган.

Давлатимиз раҳбари Конституциявий комиссия аъзолари билан ўтказилган учрашувда амалдаги қонунчилигимизга мувофиқ парламентнинг ўзи ҳам Конституцияга ўзгартиш киритиш ваколатига эга эканлиги, лекин контитуциявий ислоҳот фуқароларимизнинг фикри ва қўллаб-қувватлаши асосида, референдум орқали амалга оширилса, бу том маънода халқимиз хоҳиш-иродасининг ифодаси – ҳақиқий халқ Контитуцияси бўлади деб айтган эди. Янгиланаётган Конституциямиз адолатли жамият қуриш, инсон қадрини улуғлаш йўлидаги улкан қадам ҳисобланади. Конституциянинг қабул қилиниши бевосита халқнинг хоҳиш-иродасига боғлиқ бўлмоқда, яъни янги лойиҳа референдумда маъқулланса, қабул қилинади.

Референдумда референдум ўтказиладиган кунга қадар ёки референдум кунида ўн саккиз ёшга тўлган Ўзбекистон Республикасининг ҳар бир фуқароси иштирок этиш ҳуқуқига эгадир. Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ташқарида истиқомат қилаётган ёки турган Ўзбекистон Республикасининг фуқароси референдумда иштирок этишга тўла ҳақлидир.

Конституцияни ўзгартиришдан хавотирга тушмаслик керак, чунки жамият ривожланади, ундаги ижтимоий муносабатлар такомиллашиб боради ва бу албатта Конституция билан тартибга солиниши лозим бўлади. Қонунлар ҳам эскиради, замон талабига жавоб бермай қолади. Шу ҳолатда уларга ўзгартиришлар киритилиб, замон талабига мувофиқлаштирилади. Қонунлар халқ, жамият манфаатлари учун хизмат қилиши керак, агар қонунда ушбу талабларга жавоб берадиган қоидалар мужассам бўлмас экан, унинг аҳамияти йўқолади. Айни вақтда мамлакатимизда рўй бераётган ўзгаришлар, амалга оширилаётган кенг кўламли ислоҳотлар, иқтисодиётнинг ривожланиши, инсон ҳуқуқ ва манфаатлари, эркинликларини таъминлашнинг янги босқичга олиб чиқилиши заруратини юзага келтирди.

Бизнинг амалдаги Конституциямиз 20 йилдан ортиқ муддат ишлади. Бу яхши кўрсаткич ҳисобланади. Жаҳон тажрибасига қарасак, кўплаб давлатлар ўз Конституцияларини бир неча маротаба ўзгартирганлар. Мамлакатимиз тарихида биринчи марта ўта муҳим аҳамиятга эга бўлган ва ҳар қандай давлатнинг ривожланиш йўлини белгилаб берувчи олий қонун ҳужжати референдумда бевосита халқ томонидан қабул қилинади. Албатта, референдумда иштирок этиш бизнинг ҳуқуқимиз, мажбуриятимиз эмас. Бироқ инсон ҳуқуқ-манфаатлари кенгайтириш ҳамда ижтимоий кафолатларни мустаҳкамлаш учун, миллий бирлигимизни кучайтириш ҳамда давлат суверенитетини, фуқаролар манфаатларини ҳимоя қилиш учун, давлат бошқарувининг самарадорлигини ва барқарорлигини мустаҳкамалаш учун, фуқароларнинг ўз тақдирларига бевосита ва билвосита дахлдор масалаларда қарор қабул қилишда иштирок этиш имкониятларини кенгайтириш учун имкониятдан фойдаланишимиз шарт. Референдум арафасида турар эканмиз, ҳозирда олиб борилаётган тарғибот-ташвиқот ишлари, сиёсий фаоллик жамиятда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни юксалтириш борасидаги ишларни янги босқичга кўтаришига, ҳар бир фуқарода давлат олдида, қонун олдида, келажак олдида масъуллик ҳиссини кучайтиришига ишонамиз. Ўз тақдири, келажагига бефарқ бўлмаган ҳар бир инсон ўзининг сиёсий ҳуқуқидан албатта фойдаланади.

Хулоса қилиб айтганда, янгиланаётган Конституция ҳаётимизнинг барча жабҳаларини тартибга солиб, юртимиз ривожи учун ҳуқуқий пойдевор бўлиб хизмат қилади.

Паризод ЗАКИРОВА,
Зангиота туманлараро иқтисодий суди судьяси.

ТОШКЕНТДА ҚИТЪА ВА ЖАҲОН ЧЕМПИОНАТИ БЎЛИБ ЎТАДИ

Кейинги икки ҳафта мобайнида Тошкент бир эмас, учта халқаро нуфузли мусобақага мезбонлик қилади.

Жорий йилнинг 27-30 апрель кунлари енгил атлетика бўйича ёшлар ўртасида қитъа чемпионати, 29 апрель – 5 май кунлари камондан отиш бўйича Осиё кубогининг иккинчи босқичи, 30 апрель – 14 май кунлари эса бокс бўйича эркаклар ўртасида жаҳон чемпионати пойтахтимизда бўлиб ўтади.

Хўш, мазкур мусобақаларга тайёргарлик ишлари қандай олиб борилмоқда? Вазирлар Маҳкамаси томонидан ишлаб чиқилган йиғилиш баёнлари, "йўл хариталари" ижроси белгиланган вақтда таъминланяптими?

Бугун ёшлар сиёсати ва спорт вазири Адҳам Икромов иштирокида ташкил этилган йиғилишда шу хусусда сўз борди.

Ушбу чемпионатлар юртимизда 30 апрель куни ўтказилаётган умумхалқ референдуми билан бир пайтга тўғри келаётгани, мусобақаларни бир қатор хорижий давлатларнинг дипломатлари, расмий вакиллари Тошкентда кузатишини таъкидлаб, мусобақалар билан боғлиқ барча масалаларга алоҳида эътибор қаратиш лозим бўлишини билдирди.

Бу чемпионатлар Янги Ўзбекистоннинг спорт салоҳиятини халқаро майдонда кўрсата билишда муҳим омил саналади. Муҳокамалар давомида Миллий олимпия қўмитаси бош котиби Ойбек Қосимов, мамлакат бокс федерацияси раисининг биринчи ўринбосари Сакен Полатов, федерация масъуллари, Республика олий спорт маҳорати мактаблари вакиллари, ҳуқуқ-тартибот органи ходимлари ўз фикр-мулоҳазаларини айтиб ўтишди.

Учрашув якунида ҳар бир йўналиш бўйича масъулларга тегишли вазифалар белгиланиб, иш самарадорлигини ошириш юзасидан қўшимча кўрсатмалар берилди.

Тўлқин РЎЗИЕВ,
ЎзА мухбири.

ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ

ПАРРАНДАЧИЛИК РИВОЖИДА ИННОВАЦИОН ЁНДАШУВ

Сўнгги йилларда республикамизда паррандачиликни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилиб, бунинг учун зарур ҳуқуқий асослар яратилаётгани диққатга сазовор. Жумладан, давлатимиз раҳбарининг соҳага оид қарори билан республикамизда озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашда паррандачилик йўналишидаги тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш борасида бир қатор имтиёзлар жорий этилган.

Мазкур соҳада фаолият юритаётган тадбиркорларимиз ривожланган хориж давлатларидан зотдор паррандаларни олиб келиб, ўз корхоналарида боқиш ва кўпайтириш ишларини амалга оширмоқда. Айни шу йўналишда фаолият юритаётган корхоналардан бири Фарғона вилояти Қўштепа туманида жойлашган "Фарғона наслли парранда" МЧЖ ҳам тухум етиштиришга ихтисослашган тадбиркорлик корхонасидир. Ушбу корхона 2008 йил ташкил топган бўлиб, асосан аҳолига сифатли тухум маҳсулотларини етказиб бериш билан шуғулланади. Ҳозирги кунда корхонада тухум берувчи 250 минг дона парранда парвариш қилинмоқда. Корхонанинг кунлик қуввати 200 минг дона сифатли тухум ишлаб чиқаришдир. Парранда цехларига Туркиядан келтирилган автоматлашган товуқ қафаслари ўрнатилган. Таъкидлаш жоиз, мазкур қафасларда боқилаётган паррандаларга озуқа бериш ва тухумларни йиғиб олиш инсон омилисиз компьютерлашган дастур ёрдамида амалга оширилади.

Таъкидланишича, корхонага Россия федерацияси Свердловск вилоятининг паррандачилик фермасидан "Суперник" ва "Корал" зотли паррандаларининг тухумлари олиб келиниб, инкубаторда очирилиб, парвариш қилинади. Бу зотлар тухумчиликка мослашган ва маҳсулдорлиги билан бошқа паррандалардан ажралиб туради.

– Бу зотдаги парранда тухуми бозорбоп, катта ҳажмли ва сифатли, кўриниши жуда чиройлилиги билан бошқаларидан ажралиб тўради, – дейди корхона раҳбари Нозимжон Йўлдошев. – Омухта емларни кўпроқ фермер хўжаликларидан ва дон билан шуғулланувчи импортёрлардан сотиб оламиз. Биз, тадбиркорлар учун барча шароитлар яратилган. Хоҳласак пулларимизни конвертация қилиб, хориж давлатлардан озуқа емларини олиб келамиз. Фаолиятимизда муаммолар йўқ.

Маълумки, сўнгги йилларда сайёрамизда иқлим ўзгариши сабабли ёз ойларида ҳаво ҳарорати меъёридан ортиқроқ исиб бормоқда. Бунинг оқибатида кўпгина соҳаларни модернизация қилиш жараёнларини даврнинг ўзи тақозо этаяпти. Ҳавонинг исиб кетиши бошқа соҳалар каби паррандачилик йўналишида ҳам кўплаб ноқулайликлар келтиради. Хусусан, паррандачиликда кўпайтириш ва улардан тухум олиш жараёнига ҳам салбий таъсирини кўрсатади. Шу ноқулайликларнинг олдини олиш мақсадида ўтган йилнинг ноябрь ойида корхонанинг 11-цехига Беларус Республикасидаги "Саграда" фермасидан замонавий инновацион технология, яъни, ҳароратни автоматик назорат қилиш ускунаси олиб келинди. Бу ускуна 24 соат мобайнида товуқ қафасларидаги ҳарорат мўътадиллигини компьютерлаштирилган тизим асосида назорат қилади. Мутахассисларнинг фикрича, ушбу технология орқали юқори сифатли товуқ тухумлари ишлаб чиқариш имконияти яратилади. Шу боис, корхонанинг бошқа цехларига ҳам бу замонавий амалиётни босқичма-босқич ўрнатиш режалаштирилмоқда. Корхона бугунги кунда тўлиқ иш қувватида ишлаётган бўлиб, ишлаб чиқарилган тухум маҳсулотлари маҳаллий бозорларимизга етказиб берилади.

Хўжаликда 60 нафар ишчининг бандлиги таъминланган. Уларнинг яхши ишлаб, яхши дам олиши учун барча шароитлар бор. Келгусида корхонада паррандалар сонини 500 мингга етказиб, ишчилар сонини 100 нафардан ошириш режалаштирилмоқда.

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ахборот хизмати.

Янги таҳрирдаги Конституцияда жамиятнинг барча қатламлари манфаатлари инобатга олинган

Шаҳар аҳолиси сифатли ИЧИМЛИК СУВИ билан таъминланмоқда

Самарқанд шаҳри қадимдан Зарафшон дарёсидан ўтказилган канал ва ариқлар орқали оқар сув билан таъминланиб келинган.

Археолог олимларимиз томонидан Афросиёб тепаликларидан эрамиздан олдинги бир неча минг йилликларга бориб тақаладиган, сополдан ясалган сув ва канализация қувурлари қолдиқлари – коризлар топилган. Бундан кўриниб турибдики, Самарқанд шаҳар аҳолиси жуда қадим-қадимдан Зарафшан дарёси сувидан баҳраманд бўлиб келган. Лекин вақт ўтиши билан шаҳар кенгайиб, аҳоли сонининг ортиб бориши натижасида сувга бўлган талаб ҳам ортиб борган. Шу тариқа шаҳар аҳолисини сув билан таминлаш бўйича илмий-муҳандислик тизимини яратиш эҳтиёжи пайдо бўлган. Ўтган асрнинг 40-70-йилларига келиб Зарафшон дарёси ёқасида Чўпонота ва Даҳбед сув ҳавзалари қурилиб, ер ости қувурлари орқали шаҳарнинг Мўлиён, Сўғдиёна каби еттита насос станцияларига ва улардан шаҳардаги кўп қаватли уйларга, ижтимоий-маиший объектларга етказиб берилади.

Бугунги кунда Самарқанд шаҳрида ярим миллиондан ортиқ аҳоли истиқомат қилади. Бундан ташқари ҳар куни минглаб меҳмонлар ташриф буюришини ҳисобга оладиган бўлсак, сувга бўлган талабнинг кундан-кунга ортиб бораётганини кўришимиз мумкин. Лекин сув иншоотлари ўтган асрда қурилгани учун эскириб, ўз хизматини ўтаб бўлган. Мавжуд қийинчиликларга қарамасдан, шаҳар ҳокимининг бевосита раҳбарлигида аҳолини юз фоиз ичимлик суви билан таъминлашга ҳаракат қилинмоқда.

Давлатимиз раҳбарининг 2022 йил 10 мартдаги қарорига асосан Самарқанд шаҳар аҳолисини узлуксиз ичимлик суви билан таъминлаш чора-тадбирлари ишлаб чиқилди. Сув таъминотини янада яхшилаш мақсадида 2022 йилда "Самарқанд сув таъминоти" МЧЖ маблағлари ҳисобидан шаҳарнинг 9 та маҳалласида 3 километрдан узунроқ масофадаги таъмирталаб бўлиб қолган ўрта сиғимдаги сув қувурлари алмаштирилди. Сув таъминоти ва оқова сув объектлари бўйича инжиниринг компанияси унитар корхонаси Самарқанд вилояти ҳудудий бошқармаси буюртмаси билан Инвестиция дастурига киритилган Чўпонота сув иншоотидан Улуғбек расадхонасигача 8,1 км. бўлган асосий магистраль сув тармоқлари реконструкция қилинди.

Шаҳарнинг ер ости ичимлик сув тармоқлари 801,4 км. бўлиб, шундан 223,1 км. 1940-1970 йилларда қурилган. Бу асосий сув тармоқлари узунлигининг 28 фоизини ташкил қилади. Аҳолининг ичимлик сувига бўлган эҳтиёжини қондириш мақсадида Абу-Даби Тараққиёт жамғармаси иштирокида "Самарқанд шаҳри инфратузилмасини модернизация қилиш" инвестицион лойиҳаси бўйича Чўпонота ва Даҳбед сув иншоотлари қайта янгиланди.

У.Жўрақулов кўчасидан С.Айний кўчаси бўйлаб 6,5 километрдан зиёдроқ, диаметри 1000 мм.ли асосий магистраль сув қувурлари тўлиқ алмаштирилди. Шаҳарнинг 30 дан зиёд маҳалла ва кўчаларида 36,55 км. сув қувурлари алмаштирилди. Қорасув массивида аҳолининг кам таъминланган қатлами учун қурилган кўп қаватли уйларга сув қувурлари ётқизилди. 10 та маҳаллада 55 км. тармоқ ва 2 та оқава сув тозалаш иншоотлари янгидан қурилиб, фойдаланишга топширилди. Натижада аҳолини оқава сув билан таъминлаш даражаси 72,1 фоиздан 80 фоизга кўтарилди. Инвестиция ва "Обод қишлоқ" дастурлари доирасида 3,2 млрд. сўм ва маҳаллий бюджет (Халқаро Тикланиш тараққиёт жамғармаси) маблағлари ҳисобидан 65,8 км.лик ичимлик суви қувурлари ётқизилди, 3 та ичимлик суви иншооти, оқава сув, 28,6 км.лик сув тармоғи ҳамда 4 та сув иншооти қурилиб, ишга туширилди. Жорий йил бошидан "Самарқанд сув таъминоти" МЧЖ Самарқанд шаҳар филиали томонидан 10 та ичимлик суви қудуқ насослари янгисига алмаштирилди. Натижада 3 мингдан ортиқ аҳолининг ичимлик сув таъминоти яхшиланди.

Шуниси қувончлики, бугунги кунда шаҳримизнинг борча маҳаллаларида Президентимизнинг 2022 йил 25 октябрдаги "2022-2023 йилларда маҳаллалар инфратузилмасини янада яхшилаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарорига асосан ичимлик суви қувурларини реконструкция қилиш ишлари бошлаб юборилди. Бу эса аҳолини сифатли ичимлик суви билан таъминлаш кафолатини беради.

Жавоҳир ЗУГУРОВ,
"Самарқанд шаҳар сув таъминоти" МЧЖ бошлиғи.

ХАЛҚ КОНСТИТУЦИЯСИ БИЛАН ХАЛҚЧИЛ ДАВЛАТ САРИ

(Боши 1-саҳифада)

Эндидикда эса Конституциянинг ҳар матни олим-у мутахассислар томонидан фақат кабинетларда яратилмади. Балки, даставвал икки босқичда халқимизнинг фикри, таклифлари ўрганилди, шундан сўнггина лойиҳа тайёрланди.

Буларнинг ҳаммаси янги таҳрирдаги Конституцияда жамиятнинг барча қатламлари манфаатлари инобатга олингани, Янги Ўзбекистонни қуриш ғояси атрофида бутун жамият жипслашгани, Бош Қомусимиз том маънода халқ Конституцияси бўлаётганидан далолат беради. Яна бир жиҳат, тарихимизда илк бора Ўзбекистон – ижтимоий давлат, деб белгиланмоқда. Яъни, инсонга эътибор ҳамда ғамхўрлик – давлат ва жамиятнинг энг асосий бурчи экани мустаҳкамланяпти. Шу билан бирга, камбағалликни қисқартириш, бандликни таъминлаш, ишсизликдан ҳимоя қилиш бўйича давлат ўзига қатор янги мажбуриятлар олиши

Конституциявий ҳуқуқ ва эркинликлар доираси кенгайиб, биринчи маротаба ҳар ким Ўзбекистон Республикасининг қонунчилиги ва халқаро шартномаларига мувофиқ, агар давлатнинг ҳуқуқий ҳимояга доир барча ички воситаларидан фойдаланиб бўлинган бўлса, инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилувчи халқаро органларга мурожаат этишга ҳақли эканлиги

белгиланмоқда. Конституция лойиҳасида Ўзбекистон – ҳуқуқий давлат, деб белгиланмоқда. Жумладан, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш давлатнинг олий мақсади, дея эълон қилинар экан, унда инсон ҳуқуқларига оид нормалар 3 баравардан ортиққа ошмоқда.

Инсон ҳуқуқ ва эркинликлари қонунларимизнинг, ҳар бир вазирлик ва идора фаолиятининг мазмунига айланиши қатъий талаб сифатида белгиланяптики, бу ҳол давлат органлари ҳамда мансабдор шахсларнинг фақат ва фақат фуқароларнинг манфаатларини кўзлаб фаолият кўрсатишига асос бўлади. Шунингдек, мустаҳкамланмоқда. Бу фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳимояси нафақат миллий қонунчиликда белгиланган нормалар, балки халқаро ҳуқуқ асосида ҳам ҳимояланишини таъминлайди.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, янги таҳрирдаги Конституциянинг қабул қилиниши давлат ва фуқаролик жамиятининг жадал ривожланиши учун мустаҳкам асос яратади. Шу билан бирга ижро ҳокимияти органларининг масъулиятини оширишга, давлатнинг янги мажбуриятларини ҳисобга олган ҳолда ҳукумат ва ҳокимлар олдида турган вазифаларнинг самарали бажарилишини таъминлашга хизмат қилади.

АНДИЖОН ВИЛОЯТИ

ФЕРМЕР ВА ПИЛЛАКОРЛАР РЕФЕРЕНДУМДА ФАОЛ ИШТИРОК ЭТАДИ

Андижон шаҳридаги "Жоме" меъморий мажмуаси майдонида "Андижон агропилла" масъулияти чекланган жамияти ташаббуси билан "Ўзбекистон Республикаси Конституцияси тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Конституциявий қонуни лойиҳаси ҳамда жорий йил 30 апрель куни бўлиб ўтадиган референдум тарғиботига бағишланган тадбир ўтказилди.

"Конституция меники, сеники, бизники! Конституция ўзимизники" шиори остида бўлиб ўтган тадбирда вилоятда фаолият олиб бораётган фермер хўжаликлари вакиллари, пиллакорлар иштирок этди. Тадбирда мамлакатимиз янгиланаётган Конституциясининг мазмун-моҳияти, унинг жамият равнақи, фуқароларимиз ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоясини мустаҳкамлаш борасидаги ўрни, роли ва аҳамияти, шунингдек, жорий йилнинг 30 апрель куни бўлиб ўтадиган умумхалқ референдуми хусусида сўз юритилди.

Тадбирда янгиланаётган Конституциямизда қатор йўналишларда, хусусан, ҳар ким муносиб меҳнат қилиш, касб ва фаолият турини эркин танлаш, хавфсизлик ва гигиена талабларига жавоб берадиган қулай меҳнат шароитларида ишлаш, меҳнати учун ҳеч қандай камситишларсиз ҳамда меҳнатга ҳақ тўлашнинг белгиланган энг кам миқдоридан кам бўлмаган тарзда адолатли ҳақ олиш, шунингдек, ишсизликдан қонунда белгиланган тартибда ҳимояланиш ҳуқуқига эга эканлиги, меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдори инсоннинг муносиб турмуш даражасини таъминлаш зарурати ҳисобга олинган ҳолда белгиланиши ҳақидаги модда ва нормалар юзасидан иштирокчиларга маълумотлар берилди.

– Янгиланаётган Конституциямизнинг 43-моддасида "Давлат фуқароларнинг бандлигини таъминлаш, уларни ишсизликдан ҳимоя қилиш, шунингдек, камбағалликни қисқартириш чораларини кўради", деган жумла баён этилган, – дейди "Андижон агропилла" масъулияти чекланган жамияти раҳбари Жамшидбек Ҳамидов. – Қонун лойиҳасининг 65-моддасида эса "Фуқаролар фаровонлигини оширишга қаратилган Ўзбекистон иқтисодиётининг негизини хилма-хил шакллардаги мулк ташкил этади. Давлат бозор муносабатларини ривожлантириш ва ҳалол рақобат учун шарт-шароитлар яратади, истеъмолчиларнинг ҳуқуқлари устуворлигини ҳисобга олган ҳолда иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эркинлигини кафолатлаши" қатъий белгилаб қўйилган. Умуман, ҳужжатда аҳоли барча қатламининг ҳақ-ҳуқуқлари ҳимоясини таъминлашга қаратилган қатор нормалар борки, бу шубҳасиз, юртимиздаги ҳар бир фуқаронинг руҳлантиради.

Тадбирда сўз олган фермер ва пиллакорлар 30 апрель куни ўтказиладиган умумхалқ референдумида соҳанинг барча ходимларини фаол қатнашишга, янгиланаётган Конституциямизни маъқуллаб овоз беришга чақирди.

Тадбир давомида таниқли санъаткорлар томонидан ижро этилган шўх куй ва қўшиқлар иштирокчиларга кўтаринки кайфият улашди.

Фахриддин УБАЙДУЛЛАЕВ,
ЎзА мухбири.

ХОРАЗМДА ШЎР ЮВИШ ИШЛАРИ СИФАТИ БАҲОЛАНМОҚДА

Айни кунларда Чапқирғоқ Амударё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси ҳузуридаги Мелиоратив экспедиция мутахассис-ходимлари томонидан куз-қиш мавсумида ўтказилган шўр ювиш ишларининг сифатини баҳолаш мақсадида тупроқ намуналари таҳлили бажарилмоқда.

– Тупроқ намуналари махсус бурғу асбоби ҳамда "Прогресс-1Т" ускунаси ёрдамида олинади ва ҳар бир нуқтанинг координатаси белгиланиб борилади, – дейди Мелиоратив экспедициянинг Тупроқ намуналарини олиш ва ерларнинг шўрланиш хариталарини тузиш бўлими бошлиғи Бобомурод Худоёров. – Лаборатория таҳлили натижалари асосида ҳудудларнинг суғориладиган майдонларида тупроқ шўрланиш хариталари тузилади. Ушбу тадбир бир йилда икки маротаба амалга оширилиб, шунга асосан келгуси йилги шўр ювиш меъёрларига тавсиялар ишлаб чиқилади.

Чапқирғоқ Амударё ИТҲБ
матбуот хизмати

Мутахассис тавсиялари

Ўсимликларнинг озуқа мутаносиблигига аҳамият бериш орқали тупроқ унумдорлигини ошириш, сув бўғланишини камайтириш, намнинг узоқ сақланишини таъминлаш мумкин. Фан-техника ютуқлари ва илғор тажрибаларни кенг жорий қилиш деҳқончилик маданиятини кўтаришнинг энг муҳим шартидир.

ҒЎЗА ПАРВАРИШИДА ОЗУҚА МУТАНОСИБЛИГИНИНГ АҲАМИЯТИ КАТТА

Қишлоқ хўжалиги экинларини суғоришда, энг аввало, оқилона ва бор тажрибаларга таяниб, маъданли ва маҳаллий ўғитларни меъёрида ва муддатида солиб иш юритиш катта аҳамиятга эга. Ғўзанинг озуқа моддаларга талаби нафақат миқдор, балки сифат жиҳатидан ҳам турличадир. Тупроқнинг табиий унумдорлиги ҳисобига ҳар гектардан 12-14 центнергача пахта етиштириш мумкин. Ғўза азотли, фосфорли ва калийли ўғитлар билан озиқлантирилса, ҳосилдорлик 30-35 ц/га етади. Ғўза экини тупроққа солинган азотнинг 40-50, фосфорнинг 15-20, калийнинг 40-50 фоизини ўзлаштиради. Шу боис, ўғитларнинг энг мақбул миқдори, муддати, ишлатиш услуби, озуқа моддаларнинг ўзаро мутаносиблигини билиш зарур. Зеро, буларни чуқур билиш турли тупроқ-иқлим шароитида ҳам ўғитлардан самарали фойдаланиш имконини беради.

Олимлар ғўзанинг талаби ва тупроқ-иқлим шароитини назарда тутиб, ўсимлик ўсиш ва ривожланишининг турли босқичларида ўғитларни ишлатиш усулини ишлаб чиққанлар. Тажрибаларга кўра, маъданли ўғитлар билан бир қаторда маҳаллий ўғитларни қўллаш самарали ҳисобланади. Улар микроорганизмлар ёрдамида парчаланиб, натижада ҳосил бўладиган карбонат ангидрид тупроққа олдинги йиллари солинган фосфорга таъсир кўрсатиб, унинг эрувчанлигини кучайтиради. Натижада ўсимлик уни анча кўп ўзлаштиради. Маҳаллий ўғитлар таркибидаги углерод яна микроорганизмлар томонидан қайта ишланиб, чиринди таркибига қирадиган мураккаб бирикмаларга айланди. Тупроққа қанча кўп маҳаллий ўғит солинса, шунча бўғланиш камаяди, чириш оқибатида, шунча кўп углерод ажралиб чиқади ва ўсимликнинг ҳаводан озиқланиш – фотосинтез жараёни қулай ҳолатга келади. Натижада ўсимлик ҳосилдорлиги ошади.

Республикамизда қўлланилаётган махаллий ўғит миқдори ҳар гектар ерга 5-6 тоннадан тўғри келмоқда. Албатта, бу табиий талабга нисбатан кам. Бу етишмовчиликни табиий захиралар – бойитилган кўмир кукуни, фосфорит ва ноанъанавий агрорудалар ва бошқалардан компостлар тайёрлаш орқали тўлдириш мумкин. Ғўзанинг шоналаш пайтида азот ва калийга, гуллай бошлагач эса азот ва фосфорга бўлган эҳтиёжи кучаяди. Шуларни инобатга олиб, одатда ўсиб-ривожланишнинг асосий босқичларида азот, фосфор ва калийнинг ўзаро нисбатлари 1,0: 0,7:0,5 тарзда бўлиши лозим. Бунда фосфор ва калийнинг йиллик меъёрига нисбатан 60-70 фоизини шудгорлаш ёки экиш олдидан, қолганини эса вегетация даврида, озиқлантириш пайтида бериш даркор.

Кўпчилик деҳқонлар ерга азот солишга кўпроқ эътибор қаратиб, бошқа ўғитларга кам аҳамият берадилар. Ҳолбуки, ғўзанинг фосфор, айниқса, калийга талаби азотга бўлган эҳтиёжидан кам эмас. Ҳаттоки, ундан ҳам юқоридир. Буни рақамлар тили билан айтганда, бир тонна пахта хомашёси тупроқдан 50-60 килограмдан азот, калий ва 20-25 килограмм фосфор ўзлаштиради. Ўтказилган тадқиқотлар натижасига кўра, ғўза меъёрда озиқлантирилганда, ҳар бир чаноқнинг ўртача оғирлиги 6-7 граммни ташкил этади. Калий тақчил бўлганда эса бу кўрсаткич 3,5-4 граммдан ошмаган. Қоларверса, толанинг пишиқлиги, уруғининг мойлилиги пасайган. Калийли ўғитлар ғўза ўсиш тўқималарининг чидамлилигини оширади, моддалар алмашиш жараёнларини яхшилайди. Шундай ўғит билан етарли озиқлантирилган ғўза қисқа муддатли қурғоқчиликка бардош беради. Калийнинг таъсири билан ўсимлик азотни ўзлаштиради, оқсиллар ҳосил бўлиши яхшиланади. Калий етишмаган тақдирда эса экинниг касалликларга чидамлилиги сусаяди, асосий танасининг ўсиши тўхтайди. Айниқса, бўғинлар ўртасидаги оралиқ сезиларли даражада қисқаради, ғўза барги тўқ яшил тусга киради. Бу етишмовчилк кучайганда барглар сўлинқирайди, тана бўшашади, гуллаш ва кўсаклаш жараёни бузилади. Ҳосилнинг етишиши ҳар хил бўлади.

Мутахассислар ғўза ўсиши ва ривожланишининг турли босқичларида ўғитни ишлатиш усулларини ишлаб чиққанлар. Ғўза ҳосил тугунчалари пайдо бўлиши жараёнида, айниқса, озуқага муҳтожлик сезади. Шунинг учун бу пайтда озиқлантришга алоҳида эътибор бериш лозим.

Ҳар гектар ердан 30-35 центнердан ҳосил олиш учун соф ҳолда 200 кг/га азот, 140 кг/га фосфор ва 100 кг/га калий берилиши мақсадга мувофиқ. Калий ва фосфор етишмаган майдонларда тўла чиритиб, сўнгра қуритилган гўнгни ғўзанинг ўсув даврида минерал ўғитлар билан қўшиб ишлатиш ҳам яхши фойда беради. Булар билан бир қаторда, ғўзанинг ривожланишини тезлаштириш ҳамда касалликлар ва зараркунандаларга чидамлилигини ошириш учун 2-2,5 фоизли карбамидли суспензия қўллаш ҳам мақсадга мувофиқдир.

Шуни унутмаслик керакки, вегетация даврида ҳар бир агротехник тадбир ва талаблар муддатида ҳамда меъёрида бажарилса, обиҳаёт самарадорлигини оширишга алоҳида эътибор берилса, пахтадан кутилганидек ҳосил олишга эришилади.

Ренат НАЗАРОВ,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими,
Жўрахон АБДУЛЛАЕВ,
Қишлоқ хўжалигида билим ва инновациялар миллий маркази бош мутахассиси.

У Қамаши кенгликларида эсган умид шамолларидан завқ ва шавқ олиб, эллик йил тинмасдан ижод қилди ва ўзидан бетакрор асарлар қолдирди

Камина адиб Турсунбой Боймиров тўғрисида эшитганимда ҳали мактаб ўқувчиси эдим. Адибнинг ҳажвиялари "Телевизион миниатюралар театри" кўрсатувида ҳамда "Табассум" радиожурналда тез-тез бериб борилар эди. Бадиятга бефарқ бўлмаганлигим сабаб бу кўрсатув ва радио эшиттиришларни қолдирмасдан кўриб ва тинглаб борардим. Мен ўша даврларда Турсунбой Боймировни шахсан танимас эдим, фақат бу ижодкорнинг қамашилик эканини билардим, холос.

Табиатнинг куюнчак куйчиси эди

Орадан йиллар ўтди, институтни тугатганимдан кейин тумандаги ташкилотларда раҳбар ва туман ҳокимининг ўринбосари вазифаларида ишлаган давримда Турсунбой Боймиров билан шахсан танишдим. 2015 йилда онамга бағишланган "Онам билан суҳбат" шеърим туман газетасида чоп қилинди. Кунларнинг бирида ишхонамда ишлаб ўтирган эдим, қўл телефонимга эгаси ноўмалум бўлган шахсдан қўнғироқ келди. Телефонни кўтардим. Кимдир тўсатдан менинг газетада эълон қилинган бояги шеъримни майин овозда ўқий бошлади. Мен шеъриятнинг кучини ўшанда кўрганман, ўзим ёзган шеърни бошқалар тилидан эшитиб, ишонасизми, йўқми, кўзларимдан тирқираб ёш чиқиб кетди. Кейин билсам шеърни ўқиган киши Турсунбой Боймиров экан. Шундан сўнг бир куни ишхонамга мен билан танишмоқ мақсадида Турсунбой Боймировнинг ўзи кириб келди. У киши билан адабиёт ҳақида узоқ суҳбатлашдик. Шу кундан эътиборан у киши билан тез-тез суҳбатлашадиган бўлдик. Турсунбой ака ҳазилкаш ва дилкаш одам экан.

Турсунбой Боймиров йигирмадан ортиқ қисса, ҳажвий ва тарихий асарлар, адабий очерклар ва бошқа жанрларда асарлар яратган бўлиб, унинг "Балоибад", "Эл фарзандлари", "Элда эъзоз топганлар", "Сеҳрли диёр", "Одам бормас одамларининг оддий йўли", "Ойдин йўл", "Бобуртепа қирларида баҳор", "Изтироб", "Дўстлар қаҳ-қаҳаси", "Табассум", "Ё отамнинг қўли", "Бобур изидан", "Элда эъзоз топганлар", "Оқ ўтов" каби асарлари шулар жумласидандир. Ушбу асарларнинг деярли ҳаммасида Ватан ва миллатнинг тақдири, унинг тарихи тараннум қилинган. Айниқса, адибнинг асарлари табиат манзаралари ҳаққоний ва реал тарзда ифода қилинганлиги билан аҳамиятлидир. Бадиий асарда табиат манзараларининг тасвири бўлмаса, бундай асарлар ғариб асарлар ҳисобланади. Худди шундай тасвирларни Бобурнинг "Бобурнома", рус ёзувчилари Ф. Достоевский, Л. Толстой, япон ёзувчиси Х. Мураками ва бошқа ўзбек ҳамда жаҳон адабиётининг дурдона асарларида ўқиганман.

Турсунбой Боймиров Кўкбулоқ тоғи бағридаги Чуқурли деб аталган қишлоқда туғилган ва унинг болалик ва ёшлик йиллари ҳам шу тоғ бағрида ўтган. Кейинчалик эса қишлоқ аҳли Қамаши туманидаги "Одам бормас" деб номланувчи даштликни ўзлаштириш мақсадида мажбурий тартибда кўчирилган. Адиб тоғ фарзанди бўлганлиги сабаб унинг асарларида тоғ манзаралари, ноёб ўсимликлари, ҳайвонат дунёсининг ҳақиқий кўриниши идеал тарзда тасвирланади. Айниқса, соғлик учун фойдали бўлган тоғ гиёҳларининг номма-ном ёзилганлигини ўқиб, қойил қолганман.

Қамаши туманининг тоғли Лангар қишлоғида "Лангар ота" зиёратгоҳи ёки манбаларда Катта Лангар деб аталувчи моддий-маданий мерос объекти бор. Турсунбой Боймиров мана шу зиёратгоҳ тўғрисида мўъжазгина китоб ёзган. Шундан сўнг зиёратгоҳда мангу қўним топган Лангар шайхларининг тарихи тўғрисида манбалар асосида ҳеч ким китоб ёзмаган. Мана шу хайрли ишни давом эттириб, 2019 йилда Турсунбой Боймиров, адиб Темирпўлат Тиллаев ва мен "Лангар ота – тарих кўзгусида" номли биринчи китобни ёздик. Муаллифлар гуруҳи Катта Лангар тўғрисидаги иккинчи китобни бошлаймиз, деб турган пайтимизда бедаво касаллик Турсунбой Боймировни орамиздан олиб кетди. Шундан сўнг камина Катта Лангар тарихига бағишланган иккинчи, учинчи ва тўртинчи китобларни илмий асосларда ёзиб тугатдим.

Турсунбой Боймиров ва Ўролбой Қобиллар 2016 йилда "Қамаши ва қамашиликлар" деб номланган тарихий ва публицистик китобини ёзиб тугатган бўлиб, асар ҳажм жиҳатидан анчагина салмоқли эди. Ўшанда китобни чоп қилиш асосий муаммога айланди, чунки молиялаштириш манбаси йўқ эди. Турсунбой Боймиров ўша вақтдаги тумани ҳокими марҳум Рашид Муҳаммадиевнинг қабулига бир неча бор кирганлигининг гувоҳи бўлганман. Ниҳоят, асар дунё юзини кўрди. Бугунги кунда ушбу китобдан тадқиқотчилар ва мухлислар, юртимиз тарихига бефарқ бўлмаганлар баҳраманд бўлмоқда.

Серқирра адиб Турсунбой Боймиров Қамаши кенгликларида эсган умид шамолларидан завқ ва шавқ олиб, эллик йил тинмасдан ижод қилди ва ўзидан бетакрор асарлар қолдирди. Мен бу серқирра адиб яратган асарлар келажак авлодларимизнинг камолга етиши йўлида беминнат хизмат қилишига ишонаман.

Шуҳрат РУСТАМОВ,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси.

Қамаши

Ойбек АЛИЖОНОВ олган сурат

САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ

БУЛУНҒУРДА "УЧ АВЛОД УЧРАШУВИ" БЎЛИБ ЎТДИ

Халқимизда "Қариси бор уйнинг париси бор", деган ибратли мақол ҳам бежиз айтилмаган. Мўътабар нуронийларимиз ҳаётимизнинг кўрки, том манодаги зийнати ҳисобланади. Ҳақиқатдан ҳам нуронийлари бор хонадонлар, маҳаллаларимиз файзли, қут-баракали, сариштали-фариштали бўлади. Улар нафақат оиланинг, балки жамиятимизнинг ҳам маънавий устуни, бойлиги, бахти ҳамда дуогўйи ҳисобланишади.

Тўй-маъракаларимизда, байрам тадбирларимизда ҳам бош-қош бўлишиб, фаол иштирок этишяпти. Шунинг учун бўлса керак ўзини билган, англаган, ҳурмат қилган инсон борки, нуронийларини эъзозлашади, бошига кўтаришади. Доно маслаҳатларини, ўгитларини ҳикмат, деб билишади. Дарҳақиқат нуронийларимизнинг бой ҳаётий тажрибалари, оилалардаги ўгит-сабоқлари, панд-насиҳатлари, маслаҳат-ҳикматлари ҳар бир оила учун, қолаверса, ўрта ва кенжа авлод вакиллари учун ҳам асосий дастуриламал вазифасини ўтаб келаётганлиги айни ҳақиқатдир.

Юртимизда кексаларни қадрлаш, қўллаб-қуватлаш, уларнинг жамият ҳаётидаги ўрни ва ролини мустаҳкамлаш, фаолликларини янада ошириш, сермазмун ҳаёт кечиришлари учун зарур шарт-шароитларини яратиб бериш, энг муҳими, меҳр-оқибат кўрсатиш каби халқимизга хос юксак инсоний фазилатлар кейинги йилларда давлат сиёсати даражасига кўтарилганлиги эса қалбларимизни фахр-ифтихор туйғуларига тўлдиради. Айниқса, нуронийларни қўллаб-қувватлаш билан боғлиқ ишларни янада такомиллаштириш, уларнинг мамлакатимизда амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий ислоҳотларда тўлақонли иштирок этишлари учун зарур шароитлар яратиш ва ёш авлодни эртанги куннинг муносиб эгалари қилиб тарбиялашдаги ролини янада юксалтиришга доир долзаб вазифаларнинг белгилаб берилганлиги юқоридаги фикрларимизнинг ёрқин исботидир.

"Кексаларнн эъзозлаш, уларга хурмат-эҳтиром кўрсатиш халқимизга хос эзгу фазилат" ғояси остида мамлакатимизнинг барча ҳудудларида, маҳаллаларида "Кексалар ҳафталиги", "Уч авлод учрашувлари"ни ўтказиб бориш яхши анъана тусига кирганлиги қувончли ҳолдир. Бундан ташқари, кексаалар ҳаёти ҳамда фаолияти билан боғлиқ турли хил маънавий-маърифий, кўнгилочар тадбирлар: кўрик танловлар, спорт мусобақаларининг мунтазам равишда ўтказилиб борилаётганлиги ҳам аҳамиятлидир.

Бундай кенг кўламли тадбирларни ўз вақтида, уюшқоқлик билан ўтказиш, қолаверса кекса отахон ва онахонларимизнинг мароқли дам олишлари учун Булунғур тумани марказидаги "Нуронийлар" масканида ҳам барча барча шарт-шароитлар муҳайё этилган. Масканда миллий ва умумхалқ байрамларимиз муносабати билан ҳам турли хил тадбирлар, учрашувлар тез-тез ўтказиб турилади. Яқинда туман ҳокимлиги, туман "Нуронийлар" жамоатчилик кенгаши томонидан "Уч авлод учрашуви" маънавий-маърифий тадбири ўтказилди. Эрталабдан Маданият саройи ҳовлисида баралла янграган карнай-сурнай садолари ушбу тадбирга таклиф этилган уч юз нафардан ортиқ нуронийларни, туман фаолларини, ўрта ва кенжа авлод вакилларини саройнинг муҳташам залига чорлади. Шу тариқа "Уч авлод учрашуви" тадбири байрамона тарзда бошланди. Мусиқа садолари остида даврага бошловчилар кириб келишди. Улар туманнинг ўтмиши, бугунги куни, барча соҳаларда юз бераётган ўзгаришлар, янгиланишлар ҳақида гапиришди, шеърлар айтишди. Шундан сўнг туман ҳокими Самандар Астонов ва туман "Нуронийлар" жамоатчилик Кенгаши раиси Очил Аҳмедовлар тадбир иштирокчиларига туманда олиб борилаётган кенг кўламли ишлар, юртимизда юз бераётган янгиланишлар хусусида мамнуният билан сўзлаб беришди. Тадбирнинг бадиий қисмида туман маданият уйи қошидаги "Ёшлик" ашула ва рақс ансамбли раҳбари Бахтиёр Дониёров бошчилигидаги санъаткорлар, хушовоз хонанда, мумтоз қўшиқлар моҳир ижрочиси, 70 ёшли Ўктам Эгамқулов, 80 ёшли отахон Суюн Норбеков томонидан мароқ билан ижро этилган бахши шоир Фозил Йулдош ўғлининг қўшиқлари, термалари, шунингдек, "Чавқи" фольклор-этнографик ансамбли жамоаси чиқишлари айниқса, барчани хушнуд этди.

Холбой ҚОСИМОВ,
адиб.

Реклама

Эълон

"GREEN TV" МЧЖ (СТИР 302 996 279) устав жамғармаси 3 234 590 545 сўм 56 тийиндан 3 034 590 545 сўм 56 тийинга камайтирилаётганлигини маълум қилади. Кредиторларнинг талаби Тошкент шаҳри Яшнобод тумани Жарқўрғон кўчаси 4-уй манзили бўйича юборилиши мумкин.

Qishloq hayoti

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси комплекси таркибидаги ҳамда бошқа дахлдор вазирлик ва идоралар.

Бош муҳаррир: Чори ЛАТИПОВ

Таҳрир ҳайъати:
Шавкат ҲАМРОЕВ, Азиз ВОИТОВ, Муҳаммаджон ТОШБОЛТАЕВ, Актам ХАИТОВ, Маҳмуд ТОИР, Ҳабиб ТЕМИРОВ *(бош муҳаррир ўринбосари)*, Раимқул СУЯРОВ *(бош муҳаррир ўринбосари)*.

Саҳифаловчи-дизайнер: Маркс ЮСУПОВ

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2009 йил 13 февралда № 0020-рақам билан рўйхатдан ўтказилган.
Ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2.
НАШР ИНДЕКСИ – 144.
Буюртма Г-440. 1756 нусхада чоп этилди.

Газета "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

Манзилимиз: 100000, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Телефонлар: Қабулхона – (0-371) 236-26-50, 233-09-93, 95-080-43-70, 99-050-69-45.
Реклама ва эълонлар – (0-371) 236-26-50, (0-371) 233-28-04.
e-mail: infoqishloqhayoti@mail.ru Баҳоси келишилган нархда.

ISSN 2010-7021

Босишга топшириш вақти: 21.00
Босишга топширилди: 18.00